

Matjaž Nahtigal, 12. januar 2014

Bančna unija ne rešuje ničesar

(komentar)

Novembra 2013 sem v komentarju z naslovom [Is A Banking Union Really Such A Good Idea?](#) izpostavil problem šibke povezanosti finančnih institucij in realnega sektorja pred, med in po krizi v evropskih državah in regijah. Tega problema evropska bančna unija ne identificira, niti ne poskuša razreševati. To je le eden od razlogov, zaradi katerih sem izrazil pomisleke ob ponovno hitrem ustanavljanju novih evropskih mehanizmov brez resnega strateškega razmisleka, kakšno Unijo potrebujemo evropski državljani.

Postopek ustanavljanja evropske bančne unije se tako kaže kot nadaljevanje vseh prejšnjih neuspešnih ukrepov Unije pri spopadanju s trajajočo finančno, gospodarsko, socialno krizo. Celoten pristop k spopadanju krize je najbolje povzel Paul De Grauwe, ki je ukrepanje Unije v posameznih fazah krize povzel kot na paniki temelječe varčevanje. Posledica takšnega pristopa je bila poglobitev in podaljšanje recesije ter poslabšanje javnih financ v vrsti držav članic EU. K izboljššanemu upravljanju z javnimi financami ni prispeval niti Fiskalni pakt, niti vse večje vmešavanje evropskih tehnokratov v fiskalne politike držav članic. Podobno se utegne zgoditi z nastajajočo bančno unijo.

Kljub vsem resnim pomislekom se je prizadevanje za vzpostavitev evropske bančne unije po načelu birokratske inercije brez celovite razvojne vizije nadaljevalo. V tem postopku je vsakdo od udeležencev zasledoval svoj interes: od nikogar voljeni in nikomur odgovorni evropski tehnokrati so v tem projektu videli priložnost za nadaljnjo krepitev svojih pristojnosti, velike evropske finančne institucije priložnost za krepitev svojega položaja, Nemčija je popazila, da ne bi sprejela kakšne od obvez do liberaliziranega evropskega finančnega trga v obliki skupne zavarovalne sheme, ki je odložena v prihodnost. Kratko so ponovno potegnili zagovorniki 'poglobljene' evropske integracije, ki so v bančni uniji videli zametke prihodnje fiskalne in transferne unije.

Da šibek kompromis v sprejeti obliki bančne unije ne rešuje ničesar, je konec decembra zapisal [komentar v Financial Timesu](#). V njem ugotavlja, da najpomembnejši razlog evrske krize izvira iz vse večjega razkoraka med integriranim evropskim finančnim trgom ter fragmentiranim evropskim realnim sektorjem. Na liberaliziranem evropskem finančnem trgu so bili pred krizo finančni tokovi usmerjeni predvsem v špekulativne investicije na periferiji, ki so ustvarili nepremičninske balone, hipotekarne balone ter druge finančne anomalije. Le majhen del liberaliziranih finančnih tokov je bil usmerjen v krepitev produktivnosti in razvoj realnega sektorja na periferiji. To ključno neravnotežje so evropske institucije, Ecofin in ECB, spregledale pred nastankom krize, tega neravnotežja Evropski svet ni naslovil pri vzpostavljanju evropske bančne unije. Tako komentator Financial Timesa zaključuje, da bančna unije ne le, da ničesar ne rešuje, temveč utegne celo povečati tveganja za prihodnje evropske finančne krize.

Podobno opozarja [uredniški komentar Guardian](#), da je bila porabljena energija Evropske komisije in Sveta za vzpostavljanje bančne unije, katere ključni elementi še leta ne bodo stopili v veljavo. Medtem pa nobeno od nevzdržnih strukturnih neravnotežij v EU v ni razrešeno. EU se še naprej sooča z največjo eksistencialno krizo od svoje ustanovitve naprej.

Evropski voditelji z Barrosom na čelu si pred letošnjimi evropskimi volitvami vse bolj zatiskajo oči pred razsežnostmi evropske finančne, gospodarske in socialne krize. Pri tem ne gre le za zgodovinsko visoke ravni evropske brezposelnosti ([Eurostat](#)), za stagnacijo in izgubljeno perspektivo cele vrste članic in regij EU, temveč za nevzdržna strukturna neravnotežja znotraj EU. Bančna unija je le še eden v nizu ukrepov Unije, ki se neuspešno spopada s krizo, zapravlja velikanska finančna sredstva za podporo velikim evropskim finančnim institucijam ter ohranja nefunkcionalno evropsko finančno ureditev.

In alternativa nastajajoči evropski bančni uniji? Decentraliziran pristop s pretežno podporo lokalnim mrežam bank za podporo in razvoj lokalnih gospodarstev, lokalnega podjetništva in lokalnih potrošnikov. Najboljši način za preseganje [hipertrofije financ](#) je okrepitev povezanosti med finančnimi institucijami in lokalnimi producenti ter potrošniki. Prav ta segment, ki utegne z nastajajočo evropsko bančno unijo najbolj izgubiti. Dosedanji liberalizirani evropski kontekst je omogočal, da so se evropske finančne institucije obrnile predvsem vase in druga k drugi, evropski realni sektor pa je bil pretežno prepuščen sam sebi. Resnična preobrazba evropskega finančnega sektorja bi pomenil, da bi evropski finančni sektor začel ponovno služiti produktivnim potrebam realnega sektorja in celotne družbe. Evropska bančna unija, ki tega problema sploh ne naslavlja, utegne prepad med evropskimi financami in evropskim produktivnim potrebam le še poglobiti.

Prizadevanje za bolj uravnoteženo, bolj decentralizirano, bolj vključujočo in bolj raznoliko Evropsko unijo, kot jo poznamo danes v obliki tehnokratske, centralizirane Unije, se [nadaljuje tukaj](#) in [sedaj](#).